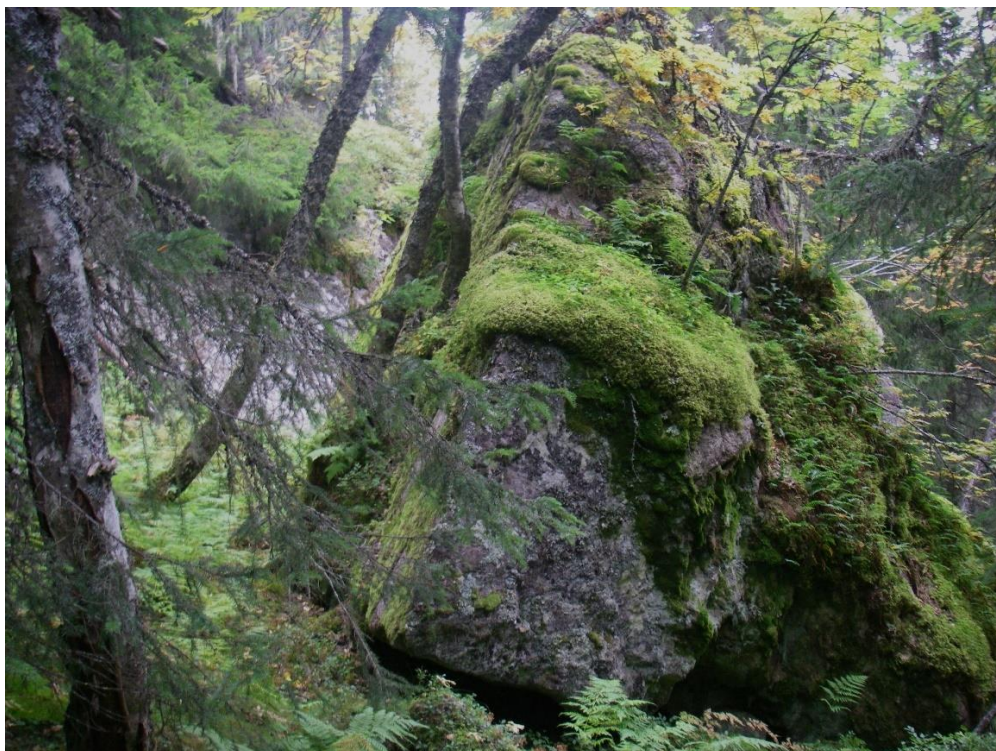

Beslut för bildande av naturreservatet Gråberget

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Gråberget
NVR-id:	2058042
Kommun:	Åre samt en liten del i Berg
Län:	Jämtland
Väggkarta:	148 Åsarna
Lägesbeskrivning:	Omkring 3,5 kilometer norr om Gräftåvallen och cirka 6 kilometer sydost om Bydalen
Centrumkoordinater:	N: 6993866 E: 446469 (SWEREF99 TM)
Fastigheter:	Del av ÅRE Månåsen 15:3 och del av nuvarande BERG Tossåsfjäll 1:1
Markägare:	Person Invest Skog AB och Staten
Förvaltare:	Länsstyrelsen Jämtlands län
Totalareal:	275 hektar, varav 178 hektar produktiv skogsmark

Innehållsförteckning

Länsstyrelsens beslut	3
Syftet med naturreservatet	3
Skälen för beslutet	3
Beskrivning av området	3
Föreskrifter	5
Undantag från föreskrifterna.....	6
Skötselplan	7
Redogörelse för ärendet	7
Ärendets beredning.....	7
Synpunkter på förslaget till beslut	8
Länsstyrelsens bedömning	8
Bedömning och motivering	8
Naturvärdesinventeringar	10
Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser.....	10
Naturreservatets effekt på ekosystemtjänster	10
Konsekvensutredning	12
Upplysningar	12
Bilagor	14

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som utmärks på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en samt fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Naturreservatets namn ska vara **Gråberget**

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras.

Syftet förväntas uppnås genom att skogsmark, våtmark och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna får utvecklas fritt.

Skälen för beslutet

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden och därmed skälen för beslutet är:

- Vidsträckt obrutet skogslandskap med karaktär av vildmark, orördhet och ostördhet.
- Gransnaturskog, präglad av intern beståndsdynamik, inklusive kontinuitet av gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier.
- Senvuxen tallskog på hållmarker och våtmark med ett glest, solgenomsläppligt trädskikt samt solexponerade torrträd och lågor i olika nedbrytningsstadier.
- Naturlig hydrologi med rörligt markvatten.
- Bark- och vedlevande mossor, svampar och lavar, marklevande svampar samt naturskogsgynnade och hålhäckande fåglar.

Beskrivning av området

Naturreservatet Gråberget är huvudsakligen beläget i Åre kommun, cirka tre och en halv kilometer norr om Gräftåvallen och cirka sex kilometer sydost om Bydalen. 16,5 hektar av naturreservatets sydvästra del ligger i Bergs kommun. Området i sin helhet är 275 hektar och naturreservatets högsta punkt är Gråbergets topp på 720 meter över havet. Från Gråbergets topp sluttar terrängen främst mot nord, nordost och öst men även en del mot söder. Områdets lägsta del är 465 meter över havet och är belägen i nordost. Längs sluttningarna förekommer åsar, sänkor, branter, hållar och block samt en del mindre vattendrag. I den östra delen av naturreservatets sträcker sig en lång, i huvudsak skogbevuxen, bergbrant som mestadels sluttar mot öster. I söder finns en del kalfjäll införlivat i naturreservatet.

Områdets västra del gränsar till naturreservatet Bastudalen. Bergarten består i huvudsak av sur vulkanisk eller subvulkanisk bergart. Jordarterna utgörs främst av ett tunt och osammanhängande ytlager med oklassade jordarter varvat med berg i dagen. Bitvis förekommer inslag av morän, torv eller isälvsediment.

Naturreservatet har hög och jämn luftfuktighet i nord-, nordost- och östsluttningarna. Rörligt markvatten längs sluttningarna ger, med undantag av inslagen av våtmarker och hållmarksimpediment, goda förutsättningar för god tillväxt. Bäckarna som rinner längs sluttningarna ger extra hög luftfuktighet i svackorna där bäckarna rinner, vilket ger särskilt frodig växtlighet i dessa partier. I de delar av området med högst luftfuktighet finns mossbevuxna lodytor på block, bergväggar och stående trädstammar.

Skogen domineras i huvudsak av grannaturskog (*Picea abies*) med rikliga inslag av gamla senvuxna granar och gamla grova granar. Längs bergbranten i öster är skogen urskogsartad. Inblandat i grannaturskogen förekommer bitvis påtagligt inslag av björk (*Betula* ssp.) och rönn (*Sorbus aucuparia*) samt även inslag av sälg (*Salix caprea*), asp (*Populus tremula*) och gråal (*Alnus incana*). Det mesta av lövträdsinslagen finns i sydsluttningen i södra delen av naturreservatet. I vissa delar av naturreservatet finns inslag av hållmarksimpediment och våtmark där gammal senvuxen tall (*Pinus sylvestris*) är det dominerande trädslaget. En del av de senvuxna tallarna är spärrgreniga och har pansarbark vilket endast förekommer på mycket gamla träd.

Skogen är hänglavsrik och flerskiktad med en medelbeståndsålder omkring 200 år. En hel del betydligt äldre träd förekommer och bland dessa finns över 300 år gamla granar och 250 åriga sälgar. Relativt många granar i området är påtagligt grova och vissa är så mycket som över en meter i brösthöjdsdiameter. Skogen är präglad av intern beståndsdynamik, där gamla träd dör och faller och nya växer upp. Tillgången till död ved är allmän och i en del partier riklig. Veden utgörs främst av liggande död gran i olika nedbrytningsstadier där en hel del av granarna är grova. Även stående torrträd av både gran och tall förekommer tämligen allmänt och många av träden har bohål. En del spår av äldre tiders bränder förekommer.

Fältskiktet domineras främst av blåbär (*Vaccinium myrtillus*) men i fuktiga svackor och längs bäckarna förekommer gott om inslag av både högört och lågört. Flera olika fynd av vedsvampar och lavar indikerar lång kontinuitet av gamla träd och död ved samt en orörd skogsmiljö med hög och jämn luftfuktighet. Exempel på arter som påträffats på gammal gran och gammal senvuxen gran är granticka (*Porodaedalea chrysoloma*), gammelgransskål (*Pseudographis pinicola*) och vitgrynig nållav (*Chaenotheca subroscida*). Exempel på arter som påträffats på grov liggande död gran är vedtrappmossa (*Crossocalyx hellarianus*), violmussling (*Trichaptum laricinum*) och rynkskinn (*Phlebia centrifuga*). På gammal sälg förekommer allmänt till rikligt med lunglav (*Lobaria pulmonaria*) och doftticka (*Haploporus odoratus*). Överlag är områdets artrikedom god och storleken på vedsvamparnas fruktkroppar är anmärkningsvärd.

Nära den södra gränsen av naturreservatet finns fornlämningar i form av ett fångstgropssystem och flera friliggande fångstgropar.

Området bär spår av en del tidigare plockhuggning och dimensionsavverkning. På en del små delområden, strax innanför norra, östra och södra gränsen, har hyggesbruk bedrivits i början på 1990-talet och i början på 2000-talet.

En mer omfattande beskrivning samt artförteckning finns i skötselplanen, bilaga 3.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver föreskrifter och förbud enligt andra lagar är det förbjudet att inom naturreservatet:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning, till exempel vindkraftverk, mast, antenn, luft- eller markledning, bro eller spång,
2. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller liknande,
3. anordna upplag, utföra fyllning eller tippning, spränga, schakta, borra, gräva, markbereda, utföra någon annan typ av markbearbetning eller bedriva täkt av något slag,
4. anlägga väg, skoterled, uppställningsplats för fordon, eller liknande anläggningar,
5. rensa diken, dika, kulvertera dike, dämma, eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets naturgivna hydrologiska förhållande,
6. utföra skogsvårds- eller skogsskötselåtgärder, eller på annat sätt fälla eller skada träd och buskar, samt flytta eller upparbeta stående och liggande döda träd eller delar av träd,
7. införa för området främmande växt- eller djurart,
8. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra växtnäringsämnen.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

9. riva bäverdammar eller bäverhyddor.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar anläggs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets yttergränser enligt gällande anvisning,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor vid platser markerade på karta, bilaga 1,
3. underhåll av stig markerad på karta, bilaga 1,
4. borttagning av främmande arter genom mekaniska metoder,
5. undersökning och dokumentation av mark, vegetation samt växt- och djurliv i uppföljningssyfte.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i naturreservatet

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att inom naturreservatet:

1. gräva upp växter, plocka ris, mossor, lavar och vedlevande svampar eller på annat sätt samla in arter av alla slag annat än plocka blommor, bär och matsvamp,
2. klättra i boträd, uppehålla sig nära, eller flyga drönare nära, rovfågelbo, lya eller gryt, samla in djur eller på annat sätt medvetet skada eller störa djurlivet,
3. göra åverkan på mark, block, växtlighet, torrträd eller annan död ved,
4. elda, annat än med medhavd ved,
5. införa och/eller sprida främmande arter och övriga för området icke naturligt förekommande arter.

Undantag från föreskrifterna

A och C-föreskrifterna ovan ska inom andra lagar och förordningar inte utgöra hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs, för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- b) att bedriva renskötsel i enlighet med gällande lagstiftning,
- c) jakt enligt Jaktlag (1987:259)
- d) den Länsstyrelsen uppdrar åt att inventera djur samt jaga med stöd av myndighetsbeslut om skyddsjakt som skett med stöd av jaktförordningen,
- e) fiske enligt gällande lagar och bestämmelser,
- f) underhåll av befintligt jakttorn eller att på samma plats ersätta ett gammalt jakttorn med ett nytt,
- g) underhåll av befintlig stig markerad på karta, bilaga 1, där fallna träd över stig får flyttas eller kapas.

Efter tillstånd från Länsstyrelsen ska A och C-föreskrifterna ovan inte heller utgöra hinder för:

- h) uppförande av jakttorn på ny plats,
- i) röjning av buskar och mindre träd i anslutning till jaktpass i syfte att upprätthålla befintliga siktgator i skog,
- j) skötsel av fornlämningar, markerade på karta, bilaga 1,
- k) att genomföra vetenskapliga undersökningar som innefattar insamling av arter eller har annan påverkan på naturmiljön.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 3, för naturreservatets långsiktiga naturvård.

Redogörelse för ärendet

Ärendets beredning

År 1997 pekade Skogsstyrelsen ut ett antal mindre nyckelbiotoper och några mindre naturvärden i området längs Gråbergets sluttningar. År 2008 utförde Länsstyrelsen en del inventeringar av området. År 2018 tipsade Skogsstyrelsen Länsstyrelsen om att stora delar av Gråbergets sluttningar var tilltänkt som nyckelbiotop och 2019 pekade Skogsstyrelsen ut nästan hela området som nyckelbiotopsklassat. I samband med att tipset från Skogsstyrelsen inkom kontaktade Länsstyrelsen markägaren Persson Invest AB samt gjorde en egen förnyad inventering.

År 2020 påbörjade Länsstyrelsen en officiell utredning angående möjligheterna att bilda ett naturreservat i området och 2021 föreslog Länsstyrelsen Gråberget som naturreservat. Gränsen ska mätas in enligt Naturvårdsverkets riktlinjer och i enlighet med beslutskartan ,bilaga 1.

Uppdragen att värdera objekt och sköta förhandlingar har utförts av auktoriserade konsultfirmor. Värderingarna och förhandlingarna för markägare till del av Månåsen 15:3 avslutades 2021 då överenskommelser om intrångsersättning med berörd markägare var klar.

Under år 2023 utökades den tänkta naturreservatsgränsen med 16,5 hektar. Den tillkommande delen ligger i Bergs kommun och är en del i Naturvårdsverket arbete för att fjällnära skogar med höga naturvärden som ägs av Statens fastighetsverk (SFV) ska få ett långsiktigt formellt skydd. Utgångspunkten i förhandlingarna mellan SFV och NV är att NV ska ta över som ägare till dessa fjällnära skogar efter lantmäteriförrättning.

Under 2024 tog Länsstyrelsen fram ett förslag till beslut om naturreservat. Markägare, ägare av särskild rätt inom området, berörda samebyar samt ett flertal berörda myndigheter och intresseorganisationer fick möjlighet att yttra sig över förslaget.

Länsstyrelsen har efter det att remiss skickades ut tagit bort ett onödigt undantag från föreskrifter gällande transport av vilt. Detta eftersom undantaget inte behövs då det inte finns någon A-föreskrifter som utgör hinder för terrängkörning i naturreservatet. Länsstyrelsen hänvisar till terrängkörningslagen, inklusive generellt förbud mot barmarkskörning, enligt 1 § terrängkörningslagen (1975:1313). I den del av naturreservatet som är beläget i Bergs kommun hänvisar Länsstyrelsen även till att det är ett regleringsområde och påverkas av 6 § terrängkörningsförordning (1978:594) med generellt förbud mot skoterkörning utanför skoterled (se mer information under rubriken ”Upplysningar”). Det

undantag som tagits bort är ”att transportera fälld björn, älg, hjort eller vildsvin med lättare terränggående motorfordon (<450kg), där fordon och färdväg ska väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador”.

Synpunkter på förslaget till beslut

Totalt inkom fem yttranden till Länsstyrelsen, varav två med synpunkter.

Synpunkter inkom från Sveriges geologiska undersökning (SGU) om att det tydligt bör framgå av reservatsföreskrifterna att undersökning och kartläggning av malmpotentiella områden samt inventering av mineralfyndigheter ska tillåtas när den utförs av statlig myndighet. SGU anser att ett undantag från föreskrifterna bör finnas. Undantaget som SGU föreslår innebär ett generellt undantag för en verksamhet som inte rymms inom syftet för naturreservatsbildningen. Syftet med naturreservatet är att ge ett långsiktigt skydd av området. Föreskrifterna ska återspegla syftet samt det allmänna intresset att bevara området. Att besluta om ett generellt undantag på det sätt SGU föreslår är inte möjligt inom Länsstyrelsens föreskriftsrätt. Föreskrifter om att tillåta en verksamhet som strider mot syftet med naturreservatet kan alltså inte meddelas. Möjlighet att söka dispens från reservatsföreskrifterna finns om behov uppstår.

Synpunkter inkom även från Svenska Samernas Riksförbund (SSR). De ställer sig frågande till avsaknaden av angiven samrådsplikt med berörd sameby vid åtgärder inom naturreservatet och vill ha ett tillägg om att samrådsplikt med sameby råder vid åtgärder som kan påverka renskötseln. Eftersom det inte kommer att utföras några åtgärder i naturreservatet, då inriktningen är fri utveckling, så har Länsstyrelsen inte lagt till någon information om att samråd ska genomföras. SSR framför även att det är av stor vikt att Länsstyrelsen beaktar de synpunkter berörd sameby framför. Berörd sameby har delgivit förslag till beslutet och inga synpunkter har inkommit.

Länsstyrelsens bedömning

Bedömning och motivering

Området vid Gråberget är topografiskt varierat och i slutningarna finns gott om rörligt markvatten som ger upphov till näringsrika miljöer. Marken är huvudsakligen frisk men i lägre partierna längs bäck-och surdråg förekommer fuktig mark och extra hög luftfuktighet. I området förekommer även inslag av våtmark och torra hållmarksimpediment. Sammantaget leder detta till växlade naturförhållanden som ger en stor variation av livsmiljöer och gynnar ett brett spektrum av arter.

Den grandominerande naturskogen i området är rik på hänglav och vedsvamp och har en hög medelålder på beståndsnivå. Skogen har mycket höga naturvärden knutna till rörligt markvatten, fuktiga svackor, gamla senvuxna granar, gamla grova granar, lövträd och tallar samt senvuxna tallar och både stående och liggande död ved. Skogen har en god kontinuitet av gamla träd och död ved och med anledning av att skogen är flerskiktad, olikåldrig samt har en hög medelålder

på beståndsnivå förväntas en fortsatt god kontinuitet. Detta gör att området kan ha en hög grad av långsiktig ekologisk funktionalitet. Skogen har även en hög grad av naturlighet och är vidsträckt. Det obrutna skogslandskapet ger en karaktär av vildmark, orördhet och ostördhet. I delar av området, främst i närheten av bergbranten i öster, är skogen urskogsartad.

Denna typ av stora naturskogar med höga naturvärden är av stor vikt för till exempel lavskrika (*Perisoreus infaustus*), spillkråka (*Dryocopus martius*), talltita (*Poecile montanus*) och tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*). Lavskrikan är inte upptagen på 2020 års rödlista, som de andra tre fågelarterna, men är beroende av stora revir i naturskogar och 2024 uppnår lavskrikan enligt Skogsstyrelsen inte en tillfredställande populationsstorlek i Jämtlands län.

Området består till stora delar av en nyckelbiotop (244 hektar av områdets cirka 275 hektar) utpekade av Skogsstyrelsen (beteckning N 4-2019). Marken är även beläget inom ett landskapsavsnitt, en av Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen gemensamt utpekad värdeetrakt (Gräftåvallen) framtaget inom arbete med grön infrastruktur, med särskilt höga ekologiska bevarandevärden för granskog. I sådana trakter finns täthet av värdekärnor med djur- och växtliv samt biologiskt viktiga strukturer, funktioner och processer. Fastigheter med stor andel nyckelbiotoper, skogsbiologiska värdekärnor inom värdeetrakter samt större urskogsartade skogar (över 200 hektar i sydboreal region) ska enligt ”Nationell strategi för formellt skydd av skogsmark” från 2017, prioriteras för formellt skydd. Området ligger även inom ett av Naturvårdsverkets utpekade vattensystem för särskilt värdefulla vatten (Oviksfjällen).

Området gränsar till det naturreservatet Bastudalen vilket är 2831 hektar stort och av vilka 993 hektar utgörs av produktiv skog. Närheten från Gråberget till ett stort skyddat område ger en hög ekologisk funktionalitet där spridning av hotade arter är en viktig del. Området, tillsammans med naturreservatet Bastudalen, är även en del av det stora sammanhängande området av fjällnaturskogar och fjällnära naturskogar som sträcker sig längs med hela den svenska fjällkedjan och som har en mycket stor ekosystemmångfald och en hög ekologisk funktionalitet. Bildning av naturreservat hjälper till att bevara dessa fjällnära kontinuitetsskogar.

För att områdets värden ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden påtagligt skadas. *Detta motiverar till varför Länsstyrelsen har bedömt att området bör förklaras som naturreservat.*

Beslutet om naturreservat följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljökvalitetsmål. Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålen *Storlagen fjällmiljö, Levande skogar* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Naturvärdesinventeringar

Utöver Länsstyrelsenens egna naturvärdesinventeringar har området inventerats av Skogsstyrelsen. Skogsstyrelsen registrerade år 1997 fem nyckelbiotoper (tillsammans 20,6 hektar; beteckningar N 14575-1997, N 14632-1997, N 14847-1997, N 14848-1997 och N 15028-1997) samt fyra naturvärden (tillsammans 7,2 hektar; beteckningar N 14545-1997, N 14633-1997, N 14634-1997 och N 15027-1997). År 2019 registrerade Skogsstyrelsen en stor nyckelbiotop gällande barnnaturskog, bergbrant och lövträdsrik barnnaturskog i området (244,9 hektar; beteckning N 4-2019). Den stora nyckelbiotopen täcker nästan hela naturreservatet och införlivar bland annat ovanstående nyckelbiotoper och naturvärden.

Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser

Hela naturreservatet Gråberget berörs av riksintressena:

- Naturvård (Oviksfjällen; enligt 3 kap. 6 § miljöbalken).
- Friluftsliv (Sylarna-Vålådalen-Helags; enligt 3 kap. 6 § miljöbalken).
- Rörligt friluftsliv (Fjällvärlden i Jämtlands län; enligt 4 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken).
- Skyddade vattendrag (Storån-Dammån; enligt 4 kap. 6 § miljöbalken).
- Påverkansområde väderradar, Försvarsmakten, (Väderradar Östersund; enligt 3 kap. 9 § miljöbalken).

Länsstyrelsen bedömer att bildande av naturreservatet Gråberget går väl ihop med dessa riksintressen.

Den del av naturreservatets sydvästra del som är beläget i Bergs kommun ligger inom statligt regleringsområde C för Länsstyrelsen Jämtlands län. Detta berör dock inte naturreservatet Gråberget då ingen vinterled för skoter finns inom området.

Gällande översiktsplan för Åre kommun, antagen 2017, samt Tematiskt tillägg för vindkraft i Åre kommun, antagen 2023, pekar ut området som område av riksintresse för naturvård, friluftsliv, rörligt friluftsliv och skyddat vatten.

Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen. Vidare bedömer Länsstyrelsen att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Naturreservatets effekt på ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som är grunden till vår välfärd och livskvalitet. Bildandet av naturreservatet Gråberget har inverkan på ett flertal ekosystemtjänster. I tabell 1 listas de ekosystemtjänster som långsiktigt bedöms påverkas av naturreservatsbeslutet.

Att bevara biologisk mångfald i betydelsen av en mångfald av livsmiljöer, arter och gener ger med stor sannolikhet en positiv påverkan på de flesta av

ekosystemtjänsterna. Detta eftersom det inte alltid är känt hur arterna interagerar och vilka arter som kan vara nyckelarter eller hörnstenar i att upprätthålla de funktionella ekosystem som ligger till grund för ekosystemtjänster. Biologisk mångfald finns endast med under kategori ”Stödjande” i tabell 1 men får ses som en viktig del av alla kategorier.

Att formellt skydda natur kan vara negativt för vissa ekosystemtjänster. Inom ramen för regeringens beslutade miljömål har miljö kvalitetsmål och konkreta etappmål satts upp för bland annat formellt skydd av natur. I samband med detta har en övergripande bedömning gjorts av påverkan för vissa ekosystemtjänster såsom till exempel produktion av skogsråvara. En nationell politisk avvägning mellan till exempel virkesuttag och bevarande av skogar med höga naturvärden är alltså redan gjord.

Tabell 1. Bildandet av naturreservatet Gråbergets långsiktiga effekt på ekosystemtjänster där P står för en överlag positiv effekt och N står för en överlag negativ effekt på berörd ekosystemtjänst.

Kategori	Ekosystemtjänst	Effekt
Stödjande	Primärproduktion där växter och bakterier omvandlar oorganiska ämnen till organiska ämnen.	P
	Biologisk mångfald inklusive bevarande av livsmiljöer, hotade arter och andra arter samt genpooler.	P
	Biogeokemiska kretslopp där ekosystemen bidrar till cirkulation av grund- och näringsämnen samt vatten.	P
	Ekologiska samspel i näringsvävans dynamik och evolutionära processer.	P
	Tillhandahållande av livsmiljöer för populationer av arter med olika funktioner under alla stadier av individernas livscykel.	P
Reglerande & bevarande	Biologisk städning, inklusive vattenrening, samt återföring av mineraler och näringsämnen via mikroorganismer, svampar, växter, djur och alger.	P
	Global klimatreglering genom kolbindning, det vill säga upptag av koldioxid, utförd av växter.	P
	Lokal klimatreglering genom skogars, växters och vattnets reglering av mikroklimat, temperatur och luftfuktighet.	P
	Pollinering och fröspridning via insekter, fåglar och andra djur.	P
	Flödesreglering och erosionsskydd såsom dämpning av avrinning, flöden och skred.	P
Försörjande	Virke.	N
	Jakt, bär- och svamplockning samt renskötsel.	P
	Biobaserade kemikalieråvaror som till exempel råmaterial för medicin, tjära och terpentin.	N
	Bioenergi från skog.	N
Kulturella	Uppskattning av naturen av etiska skäl och som inspirationskälla samt ett naturarv för att bevara naturens egenvärden för framtida generationer.	P
	Estetiska värden där egenskaper hos naturmiljöer möjliggör estetiska naturupplevelser.	P
	Områden som resurs för forskning, utbildning och mänsklig interaktion med naturen.	P

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Beslut i detta ärende har fattats av länsråd Susanna Löfgren. Vid den slutliga handläggningen av ärendet deltog även funktionschef för naturskydd Annelie Johansson samt handläggare Maria Gylle, den sistnämnde föredragande.

Detta beslut har signerats elektroniskt och saknar därför underskrifter.

Susanna Löfgren

Maria Gylle

Upplysningar

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart, även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Detta beslut ska enligt 27 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. kungöras i länets författningssamling och i ortstidningarna Jämtlands tidning, Länstidningen och Östersundsposten. Sakägare anses därmed ha fått ta del av beslutet.

Detta beslut påverkar inte rätten till renskötsel på annans mark.

Länsstyrelsen i Jämtlands län är förvaltare av naturreservatet.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär till exempel att eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas orörda.

Spontana bränder inom naturreservatets gränser bör släckas omedelbart.

Organiserad verksamhet är tillåten inom naturreservatet, under förutsättningen att själva aktiviteten som bedrivs inte förbjuds i reservatsföreskrifterna och/eller av andra lagar och bestämmelser. Organiserad verksamhet är när en lärare eller ledare för en organisation/företag planerar att genomföra ett arrangemang med deltagare enligt förutbestämd plan/färdväg/rutt. Det är organisatörens ansvar att bedöma hur planerade aktiviteter kan komma att påverka naturen och andra utövare, samt känna till naturreservatets föreskrifter och naturvärden, miljöbalkens kunskapskrav samt skyldigheter och försiktighetsmått som följer av allemansrätten. Organisatören kan alltid kontakta Länsstyrelsen för att rådgöra om hur verksamheten bäst kan genomföras inom naturreservatet.

Vid vistelse i naturreservatet är det viktigt att utöver naturreservatets föreskrifter även följa föreskrifter och förbud enligt andra gällande lagar. Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte. Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön och djurlivet, till exempel:

- hänsynsregler enligt 2 kap. 3 § miljöbalken,
- fridlysning av alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845),
- hundhållning enligt 16 § i lagen (2007:1150) om tillsyn av hundar och katter,
- terrängkörning, inklusive generellt förbud mot barmarkskörning, enligt 1 § terrängkörningslagen (1975:1313). Den del av naturreservatet som är beläget i Bergs kommun ligger inom Sylarna- Helags- Oviksfjällens regleringsområde och påverkas av 6 § terrängkörningsförordning (1978:594) med generellt förbud mot skoterkörning utanför skoterled.

Vid terrängkörning med stöd av 1 § terrängkörningsförordningen (1978:594) ska fordon, färdväg och hastighet väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador. I de fall då snödjupet är litet eller snön så lös att fordonet kommer i kontakt med marken räknas körningen som barmarkskörning.

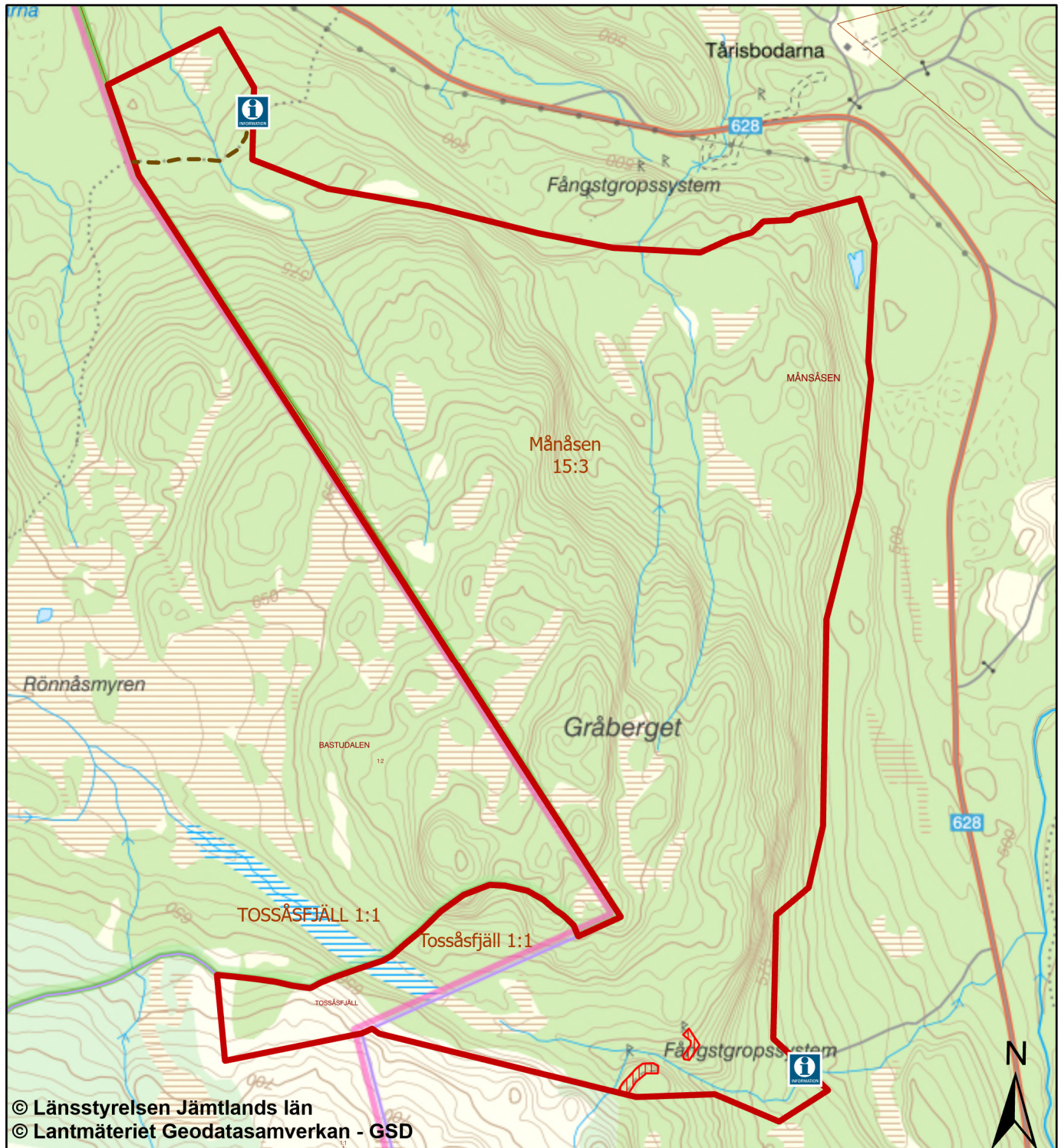
Bilagor

Nr.	Undernivå nr.	Typ av bilaga	Beskrivning
1.		Beslutskarta	Visar naturreservatets gränser och var vissa undantag från föreskrifter finns.
2.		Översiktskarta	Visar var i Jämtlands län som naturreservatet ligger.
3.		Skötselplan	
	3a	Skötselplankarta	Skötselplankarta som visar skötselområde i naturreservatet samt var en stig som ska skötas av förvaltningen finns.

Naturreservatet Gråberget

Beslutskarta

- Gräns för naturreseptatet Gråberget
- Informationstavla omfattad av föreskrift B2
- Stig omfattad av föreskrift B3 och undantag g) från föreskrifter
- Fångstgropar omfattade av undantag j) från föreskrifter

0 250 500 m
Skala: 1:15 000

Höjdkurvor 5 m intervall

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Dnr: 511-6683-2024

Bilaga 2

Naturreservatet Gråberget

Översiktskarta

- Naturreservatet Gråberget
- Övriga naturreservat

0 10 20 km
Skala: 1:400 000

Skötselplan för naturreservatet Gråberget

Innehållsförteckning

BESKRIVNINGSDDEL	2
Syfte	2
Beskrivning av naturreservatet.....	2
Administrativa data	2
Områdesbeskrivning.....	2
Prioriterade bevarandevärden	6
Åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer	6
PLANDEL.....	7
Skötsel och förvaltning av naturreservatets naturvärden	7
Skötselområde A – Grannaturskog präglad av intern dynamik (269 hektar).....	7
Skötsel och förvaltning av naturreservatets friluftslivsvärden.....	9
Utmärkning av naturreservatets gräns.....	9
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	9
Övriga uppgifter.....	10
Uppföljning	10
Tillsyn.....	10
Finansiering av naturvårdsförvaltningen	10
Källförteckning	10

BESKRIVNINGSDDEL

Syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras.

Syftet förväntas uppnås genom att skogsmark, våtmark och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna får utvecklas fritt.

Beskrivning av naturreservatet

Administrativa data	
Naturreservatets namn	Gråberget
Län	Jämtland
Kommun	Åre samt en liten del i Berg
Fastigheter	Del av ÅRE Månåsen 15:3 och del av nuvarande BERG Tossåsfjäll 1:1
Markägare	Person Invest Skog AB och Staten
Areal	275 hektar, varav 178 hektar produktiv skogsmark
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jämtlands län

Områdesbeskrivning

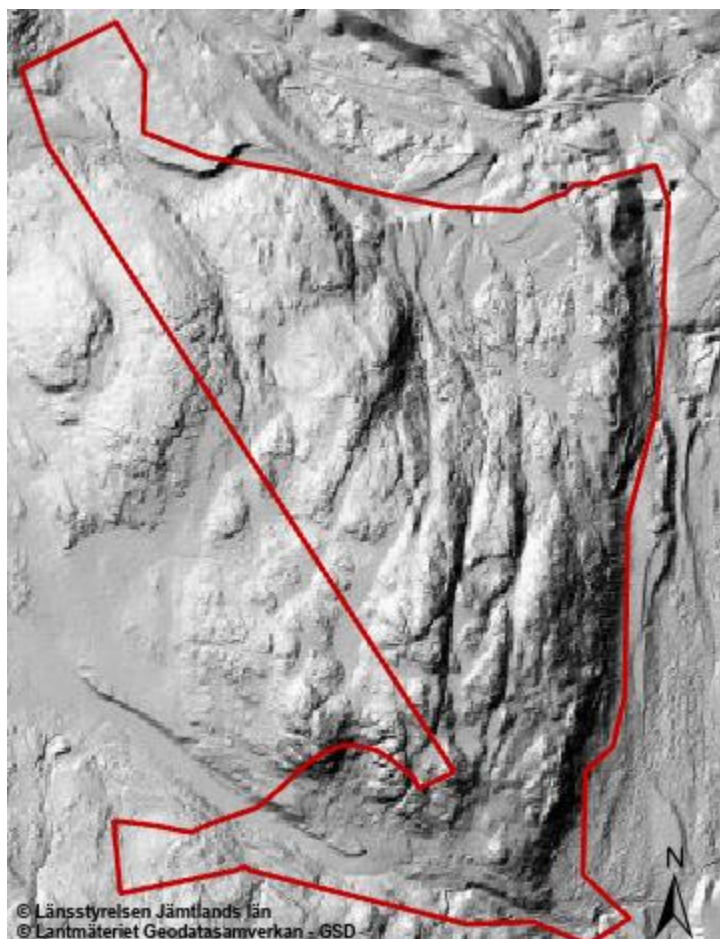
Landskap och läge

Naturreservatet Gråberget är huvudsakligen beläget i Åre kommun, omkring tre och en halv kilometer norr om Gräftåvallen och cirka sex kilometer sydost om Bydalen. Bydalen, 16,5 hektar av naturreservatets sydvästra del ligger i Bergs kommun. Området i sin helhet är 275 hektar och naturreservatets högsta punkt är Gråbergets topp på 720 meter över havet. Från Gråbergets topp sluttar terrängen mot norr, öster och söder. Områdets lägsta del är 465 meter över havet och är belägen i nordöst. Den huvudsakliga naturtypen i naturreservatet utgörs av grannaturskog (*Picea abies*) och längs sluttningarna rinner några mindre vattendrag. I nordöstra hörnet av området finns en liten tjärn. Områdets västra del gränsar till naturreservatet Bastudalen.

Geologiska förhållanden

Största delen av naturreservatet ligger inom den naturgeografiska regionen Fjällen i Dalarna, Härjedalen och Södra Jämtland. En mindre del i sydöst ligger inom den naturgeografiska regionen Dalarnas och Härjedalens näringsfattiga område och en liten del i nordöst ligger inom Jämtlands kambrosilurområde. I terrängen längs sluttningar i området förekommer åsar, sänkor, branter, hållar samt block och i den östra delen av naturreservatets sträcker sig en lång, i huvudsak skogbevuxen, bergbrant längs den östra gränsen (figur 1). Berggrunden utgörs i huvudsak av sur vulkanisk eller subvulkanisk bergart. En liten bit i norra delen av

området består av kvartsarenit och lerskiffer. Jordarterna utgörs främst av ett tunt och osammanhängande ytlager med oklassade jordarter varvat med berg i dagen. Bitvis finns en del inslag av morän och torv. I de lägre delarna i nordost samt långt ner i södra delen av området förekommer en del isälvsediment.

Figur 1. Höjds­kug­gnings­modell som tydliggör landskapets terrängformer inom naturreservatet Gråberget.

Skogen

Naturreservatet har hög och jämn luftfuktighet i nord-, nordost- och östsluttningarna. Rörligt markvatten längs sluttningarna ger, med undantag av inslagen av våtmark och hållmarksimpediment, goda förutsättningar för god tillväxt. Bäckarna som rinner längs sluttningarna ger extra hög luftfuktighet i svackorna där bäckarna rinner vilket ger särskilt frodig växtlighet i dessa partier. I de delar av området med högst luftfuktighet finns mossbevuxna lodytor på block, bergväggar och stående trädstammar.

Skogen domineras i huvudsak av grannaturskog med rikliga inslag av gamla senvuxna granar och gamla grova granar. Längs bergbranten i öster är skogen urskogsartad. Inblandat i grannaturskogen förekommer bitvis påtagligt inslag av björk (*Betula* ssp.) och rönn (*Sorbus aucuparia*) samt även inslag av sälg (*Salix caprea*), asp (*Populus tremula*) och gråal (*Alnus incana*). Det mesta av lövträdsinslagen finns i sydsluttningen i södra delen av naturreservatet. I vissa delar av naturreservatet förekommer inslag av hållmarksimpediment och våtmark där

gammal senvuxen tall (*Pinus sylvestris*) är det dominerande trädslaget. En del av de senvuxna tallarna är spärrgreniga och har pansarbark vilket endast förekommer på mycket gamla träd.

Skogen är hänglavsrik och flerskiktad med en medelbeståndsålder omkring 200 år. En hel del betydligt äldre träd förekommer och bland dessa finns över 300 år gamla granar och 250 åriga sälgar. Relativt många granar i området är påtagligt grova och vissa är så mycket som över en meter i brösthöjdsdiameter. Skogen är präglad av intern beståndsdynamik, där gamla träd dör och faller och nya växer upp. Tillgången till död ved är allmän och i en del partier riklig. Veden utgörs främst av liggande död gran i olika nedbrytningsstadier där en hel del av granarna är grova. Även stående torrträd av både gran och tall förekommer tämligen allmänt och många av träden har bohål. En del spår av äldre tiders bränder förekommer.

Fältskiktet domineras främst av blåbär (*Vaccinium myrtillus*) men i fuktiga svackor och längs bäckarna förekommer gott om inslag av både högört och lågört. Flera olika fynd av vedsvampar och lavar indikerar lång kontinuitet av gamla träd och död ved samt en orörd skogsmiljö med hög och jämn luftfuktighet. Exempel på arter som påträffats på gammal gran och gammal senvuxen gran är granticka (*Porodaedalea chrysoloma*), gammelgransskål (*Pseudographis pinicola*) och vitgrynig nållav (*Chaenotheca subroscida*). Exempel på arter som påträffats på grov liggande död gran är vedtrappmossa (*Crossocalyx hellarianus*), violmussling (*Trichaptum laricinum*) och rynkskinn (*Phlebia centrifuga*). På gammal sälg förekommer allmänt till rikligt med lunglav (*Lobaria pulmonaria*) och doftticka (*Haploporus odoratus*). Överlag är områdets artrikedom god och storleken på vedsvampars fruktkroppar är anmärkningsvärt.

Området bär spår av en del tidigare plockhuggning och dimensionsavverkning. På en del små delområden, strax innanför norra, östra och södra gränsen, har hyggesbruk bedrivits i början på 1990-talet och i början på 2000-talet.

Naturvårdsarter

I artförteckningen nedan, tabell 1 anges de naturvårdsarter som hitintills registrerats i naturreservatet Gråberget. Naturvårdsarter är enligt ArtDatabanken arter som är extra skyddsvärda, arter som indikerar att ett område har höga naturvärden eller arter som i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Inom begreppet naturvårdsarter återfinns rödlistade arter, fridlysta arter, nyckelarter, ansvarsarter, typiska arter och signalarter.

Tabell 1. Artförteckning över hitintills funna rödlistade arter i naturreservatet Gråberget samt arter som indikerar höga naturvärden inom området.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori	S-art
Lavar			
Garnlav	<i>Alectoria sarmentosa</i>	NT, ”	
Kolflarnlav	<i>Carbonicola anthracophila</i>	NT	
Skuggnål	<i>Chaenotheca sphaerocephala</i>	VU, ”	
Vitgrynig nållav	<i>C. subroscida</i>	NT, ’	
Vedskivlav	<i>Hertelidea botryosa</i>	NT	
Knottrig blåslav	<i>Hypogymnia bitteri</i>	NT	

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori	S-art
Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT	
Skrovellav	<i>L. scrobiculata</i>	NT, ””	
Stuplav	<i>Nephroma bellum</i>		S
Njurlavar	<i>Nephroma spp.</i>		S
Vedflamlav	<i>Ramboldia elabens</i>	NT	
Svampar			
Doftskinn	<i>Cystostereum murrayi</i>	NT, ”	
Vedticka	<i>Fuscoporia viticola</i>		S
Doftticka	<i>Haploporus odoratus</i>	VU, §, ””	
Kötticka	<i>Leptoporus mollis</i>	NT	
Harticka	<i>Pelloporus leporinus</i>	NT, ”	
Ullticka	<i>Phellinidium ferrugineofuscus</i>	NT	
Gränsticka	<i>Phellogilus nigrolimitatus</i>	NT, ”	
Rynkskinn	<i>Phlebia centrifuga</i>	VU, ”	
Granticka	<i>Porodaedalea chrysoloma</i>	NT, ´	
Gammelgransskål	<i>Pseudographis pinicola</i>	NT, ´	
Rosenticka	<i>Rhodofomes roseus</i>	NT, ”	
Ostticka	<i>Skeletocutis. odora</i>	VU, ”	
Violmussling	<i>Trichaptum laricinum</i>	NT, ”	
Mossor			
Vedtrappmossa	<i>Crossocalyx hellerianus</i>	NT	
Fåglar			
Tretåig hackspett	<i>Picoides tridactylus</i>	NT, §	

Förklaringar till kolumnen Kategori: Rödlistade arter kategoriserade enligt ArtDatabanken 2020 där VU = Sårbar (Vulnerable) och NT = Missgynnad (Near Threatened). § = Skyddad enligt Artskyddsförordningens (SFS 2007:845) paragraf 4, 5, 6, 7, 8 eller 9. Indikatorer: ´ = Art som indikerar gammal skog eller gamla träd. ” = Art som indikerar kontinuitetsskog och kontinuitet av död ved. ”” = Art som indikerar lövträdiskontinuitet eller gamla lövträd. Förklaringar till kolumnen S-art: S = Art som inte är rödlistad men ändå en naturvårdart som signalerar höga naturvärden enligt Skogsstyrelsen 2023.

Kulturhistoria och tidigare markanvändning

I skogen nära den södra gränsen av naturreservatet finns fornlämningar i form av ett fångstgropssystem och flera friliggande fångstgropar (lämningsnr. L1947:5651 respektive L1947:5231, L1947:5232, L1947:5233 och L1947:5578). Groparna är tänkta för bytesdjuren älg och ren. Fångstgropssystemet är beläget på en liten platå mellan kalfjället och en brant bäckravin medan fångstgroparna är belägna i sydslutningen på andra sidan bäckravinen. En del för Länsstyrelsen okända samiska forn- och/eller kulturlämningar förekommer troligtvis inom området.

Det finns ett antal fäbodlämningar utanför naturreservatets gräns, vilket troligen medför att hela naturreservatet är påverkat av tidigare utmarksbete. Stigen som går genom naturreservatets norra del är en gammal fäbodstig till Rönnåsens fäbod. Enligt Generalstabskartan från 1903 och 1929 fortsatte stigen vid den tiden förbi Rönnåsens fäbod

och vidare i sydvästlig riktning hela vägen över Oviksfjällens kalvfjäll till Gleens fäbod väster om kalvfjället (cirka 18 kilometer fågelvägen från Gråbergets naturreservat). Området bär spår av en del tidigare plockhuggning och dimensionsavverkning.

Rennäring

Området där naturreservatet är beläget ligger inom förvinterland, trivselland och totala renbetesområdet för Tåssåsens sameby. Den del av naturreservatets sydvästra del som ligger i Bergs kommun är även beläget inom samebyns försommarland, sommarland, åretruntland och inom renbetesfjäll samt en liten del inom kalvningsland. En smal remsa av naturreservatet längs västra gränsen ingår i Tåssåsens samebys försommarland.

Friluftsliv

Naturreservatet Gråberget nyttjas så vitt Länsstyrelsen känner till endast i begränsad omfattning för jakt, vandring, svamp- och bärplockning. Stigen som går till naturreservatets entré i norra delen av området fortsätter till Rönnåsens fäbodlämning i Bastudalens naturreservat.

Prioriterade bevarandevärden

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden och därmed skälen för beslutet är:

- Vidsträckt obrutet skogslandskap med karaktär av vildmark, orördhet och ostördhet.
- Gransnaturskog, präglad av intern beståndsdynamik, inklusive kontinuitet av gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier.
- Senvuxen tallskog på hållmarker och våtmark med ett glest, solgenomsläppligt trädskikt samt solexponerade torrträd och lågor i olika nedbrytningsstadier.
- Naturlig hydrologi med rörligt markvatten.
- Bark- och vedlevande mossor, svampar och lavar samt marklevande svampar och hålhäckande fåglar.

Åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer

Vid förvaltningen av naturreservatet ska särskild hänsyn tas till av Naturvårdsverket fastställda åtgärdsprogram (ÅGP) för hotade arter eller livsmiljöer. Inga sådana arter eller livsmiljöer är kända inom naturreservatet, men om Länsstyrelsen får ny kunskap om arter eller naturtyper berörda av ÅGP inom naturreservatet ska prioriterade åtgärder för dessa kunna utföras, under förutsättning att de inte bryter mot naturreservatets syfte och föreskrifter.

PLANDEL

Skötsel och förvaltning av naturreservatets naturvärden

Naturreservatet består av ett skötselområde (A) som utgörs av grandominerad barrnaturskog där höga till mycket höga naturvärden är knutna till rörligt markvatten, fuktiga svackor, gamla senvuxna granar, gamla grova granar, lövträd och tallar samt senvuxna tallar och både stående och liggande död ved. Området är inte opåverkat av brand, men nuvarande naturvärden är huvudsakligen knutna till intern beståndsdynamik.

Skötselområde A – Grannaturskog präglad av intern dynamik (275 hektar)

Beskrivning

Området vid Gråberget är topografiskt varierat och i terrängen längs sluttningar förekommer åsar, sänkor, branter, hällar och block. I den östra delen av området sträcker sig en lång, i huvudsak skogbevuxen, bergbrant i syd - nordlig riktning. Naturreservatet har rörligt markvatten och hög och jämn luftfuktighet längs främst nord- nordost och östsluttningarna. Marken är huvudsakligen frisk men i lägre partierna längs bäck-och surdråg förekommer fuktig mark och extra hög luftfuktighet.

Skogen i skötselområdet domineras av grannaturskog med rikliga inslag av gamla senvuxna granar och gamla grova granar och en hög grad av naturlighet. Längs bergbranten i öster är skogen urskogsartad. Inblandat i grannaturskogen förekommer bitvis påtagliga inslag av björk och rönn samt även inslag av sälg, asp och gråal. Det mesta av lövträdsinslagen finns i sydsluttningen i södra delen av naturreservatet. I vissa delar av naturreservatet förekommer inslag av hållmarksimpediment och våtmark och där dominerar gammal senvuxen tall (figur 2). Generellt så utgörs naturtyperna av cirka 147 hektar granskog, 37 hektar lövträdsblandad barrskog, 29 hektar tallskog samt 17 hektar öppen våtmark. Omkring 38 hektar utgörs av öppen till glest trädbevuxen hållmark. Cirka 177 hektar av skötselområdet ligger inom gränsen för fjällnära skog.

Skogen är hänglavsrik och flerskiktad med en medelbeståndsålder omkring 200 år. En hel del betydligt äldre träd förekommer. Relativt många granar i området är påtagligt grova. Skogen är präglad av intern beståndsdynamik och tillgången till död ved är allmän till riklig. Veden utgörs främst av liggande död gran i olika nedbrytningsstadier. Även stående torrträd av både gran och tall förekommer tämligen allmänt. En del spår av äldre tiders bränder förekommer bland annat genom kolad ved. På en del brandskadad ved kan kolflarnlav (*Carbonicola anthracophila*) ännu hittas. Det förekommer även en del gamla torrtallar med hård kärnved, på vilka vedskivlav (*Hertelidea botryosa*) och vedflamlav (*Ramboldia elabens*) växer. Den hårda kärnveden har troligen tillkommit genom upprepade bränder.

Området har en god kontinuitet av gamla träd och död ved och med anledning av att skogen är flerskiktad, olikåldrig samt har en hög medelålder på beståndsnivå förväntas en fortsatt god kontinuitet. Detta gör att området kan ha en hög grad av långsiktig ekologisk funktionalitet.

Området gränsar till naturreservatet Bastudalen och Gråberget tillsammans med Bastudalen är en del av det sammanhängande område av fjällnaturskogar som sträcker sig längs med hela den svenska fjällkedjan och som har en mycket stor ekosystemmångfald. Gråbergets närhet

till ett stort skyddat område ger även det en hög ekologisk funktionalitet där spridning av hotade arter är en viktig del.

Figur 2. A. Granaturskog (*Picea abies*) präglad av intern beståndsdynamik, B. glänta med liggande död ved, C. våtmark och hållmark med tall (*Pinus sylvestris*) samt D. bäck.

Bevarandemål

Skötselområdet ska bestå av grandominerad naturskog med inslag lövträd och talldominerade hållmarksinpediment och våtmarker. Skötselområdets struktur och sammansättning ska vara tydligt präglad av intern beståndsdynamik, med stor andel gamla träd samt rikligt med torrträd och liggande död ved av olika förmultningsgrad. Inga brott i kontinuiteten av äldre levande träd ska ske och tillkomsten av olika typer av död ved ska ske kontinuerligt genom naturliga processer. Skötselområdet ska vara fritt från körskador, ha en naturlig hydrologi och vara fritt från främmande arter. Det ska finnas rikliga och stabila populationer av för naturtyperna typiska arter inom artgrupperna bark- och vedlevande mossor, svampar och lavar samt marklevande svampar och hållhäckande fåglar. Arealen grannaturskog präglad av intern dynamik ska vara 275 hektar.

Förvaltningsinriktning

- Fri utveckling.

Skötselåtgärder

- Inga, bevarandemålen förväntas nå genom fri utveckling.
- Vid observation av främmande arter tas växter bort genom mekaniska metoder och djur genom jakt.

Skötsel och förvaltning av naturreservatets friluftslivsvärden

Naturreservatet Gråberget nyttjas så vitt Länsstyrelsen känner till endast i begränsad omfattning för jakt, vandring, svamp- och bärplockning. Genom att området nu ges naturreservatsstatus kommer områdets höga naturvärden bli mer kända och detta tillsammans med närheten till Bastudalens naturreservat kan innebära ett ökat antal besökare. Områdets karaktär med relativt stora höjdskillnader, blockighet och brist på stigar minskar dock sannolikheten för att det sker i nämnvärd omfattning.

Bevarandemål

I anslutning till naturreservatet ska det finnas god information om naturreservatets naturvärden, samt om de bestämmelser som gäller för naturreservatet. Stigen som går till naturreservatets entré och vidare genom naturreservatet ska hållas öppen.

Skötselåtgärder

- En informationstavla för naturreservatet sätts upp vid stigen med områdets entré i norra delen av naturreservatet och en mindre skylt sätts upp vid den andra vägen som går fram till naturreservatet i södra delen.
- Røjning och uppmärkning av befintlig stig.

Utmärkning av naturreservatets gräns

Naturreservatet skall utmärkas i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

En översikt av skötselåtgärder som ska genomföras i naturreservatet Gråberget finns i tabell 2.

Tabell 2. Sammanfattning av skötselåtgärder som bör genomföras i naturreservatet Gråberget samt när dessa skötselåtgärder bör utföras.

Skötselområde	Skötselåtgärder	Prio.	När	Frekvens
Hela naturreservatet	Markering av naturreservatets gränser	1	Inom 1 år	Återkommande vid behov
Hela naturreservatet	Undanrøjning av främmande arter	1	Vid behov	Återkommande vid behov
Friluftsliv	Uppsättning av informationstavla och skylt	1	Inom 1 år	Underhåll vid behov
Friluftsliv	Røjning och uppmärkning av stig	1	Inom 1 år	Återkommande vid behov

Övriga uppgifter

Uppföljning

En uppföljning av beskrivna bevarandemål ska ske för varje skötselområde för bedömning av områdets bevarandetillstånd. Uppföljningsarbetet anges och utförs av Länsstyrelsen eller av denne enligt skrivna avtal utsedd uppdragstagare. Resultat från kommande uppföljning av bevarandestatusen kan eventuellt påkalla en revidering av skötselplan och målindikatorer. Målindikatorer för uppföljning av bevarandemålen för naturreservatets skötselområden anges i ett särskilt dokument kallat uppföljningsplan som fastställs separat.

Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för fortlöpande tillsyn av att naturreservatets föreskrifter efterlevs.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Naturvårdsförvaltningen bekostas av Naturvårdsverket genom skötselanslag för biotopvårdande åtgärder, utmärkning av reservatets gränser, områdestillsyn samt löpande underhåll.

Källförteckning

Tryckta källor

- Lundqvist, J, 1969: Jordartskarta över Jämtlands län, skala 1:200 000. Sveriges geologiska undersökning, serie nr: Ca 45
- Lundqvist J, 1984: Karta över berggrunden i Jämtlands län utom förevarande Fjällsjö k:n, skala 1:200 000. Sveriges geologiska undersökning, serie nr Ba 31
- Naturvårdsverket 2005. Naturskyddsåtgärder i skogmyrmosaiker. Vägledning. Naturvårdsverkets Rapport 5516.
- Naturvårdsverket 2008. Planering av naturreservat – vägledning för beskrivning, indelning och avgränsning. Naturvårdsverkets Rapport 5788.
- Naturvårdsverket 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Naturvårdsverkets Rapport 6379.
- Naturvårdsverket 2013. Förvaltning av skogar och andra trädbärande marker i skyddade områden. Naturvårdsverket Rapport 6561.
- Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Handisam 2013. Tillgängliga natur- och kulturområden. En handbok för planering och genomförande av tillgänglighetsåtgärder i skyddade utomhusmiljöer. Naturvårdsverket Rapport 6562.
- Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2005, reviderad 2017. Nationell strategi för formellt skydd skog.
- Skogsstyrelsen 2000. Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer.
- Skogsstyrelsen 2020. Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.
- Skogsstyrelsen 2023. Kompletterad förteckning över Skogsstyrelsens signalarter, version 2023-1. Skogsstyrelsen, Jönköping
- Sveriges Geologiska Undersökning 1984. Karta över berggrunden i Jämtlands län utom förevarande Fjällsjö k:n.
- Åre kommun 2017. Kommuntäckande översiktsplan, Åre kommun, Jämtlands län.

Åre kommun 2023. Tematiskt tillägg för vindkraft Åre kommun, Jämtlands län.

Källor på internet

Artdatabanken och Naturvårdsverket. Artportalen. www.artportalen.se.

Lantmäteriet. Historiska kartor. Generalstabskartan Åre 66-1, 1903 och Åre 66-2 SO, 1929. samt Ekonomiska kartan Fjällsågen 18E9b72, 1972. 22F2-3c-d74, 1974.

<http://historiskakartor.lantmateriet.se>.

Naturvårdsverket. EU:s direktiv för biologisk mångfald.

<https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/EU-och-internationellt/EUs-miljoarbete/Biologisk-mangfald-i-EU/EUs-naturvardsdirektiv/>.

Naturvårdsverket. Natura 2000 i Sverige. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddad-natur/Natura-2000/>

Naturvårdsverket. Biologisk mångfald. <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Vaxter-och-djur/Biologisk-mangfald/>

Naturvårdsverket. Process att bilda naturreservat. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddad-natur/Naturreservat/Process-att-bilda-naturreservat/>.

Naturvårdsverket. Vägledningar för arbetet med att bilda naturreservat.

<http://naturvardsverket.se/sv/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddade-omraden/Process-att-bilda-naturreservat/#planera>

Riksantikvarieämbetet. Fornminnesregistret. Forsök: <https://app.raa.se/open/forsok/>

Sametinget. Underlag för planer. www.sametinget.se/8382 Kartor över Riksintresse, strategiska platser och årstidsland

Skogsstyrelsen. Nyckelbiotoper och objekt med naturvärden. Skogsdataportalen

<http://skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se/Skogsdataportalen/>

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Rödlistade arter i Sverige. www.artfakta.se.

Övriga källor

Berggrundsdata över Jämtlands län, hämtad från SGUs berggrundsdatabas 2024-01-23. © Sveriges geologiska undersökning (SGU)

Jordartsdata över Jämtlands län, hämtad från SGUs jorddbaser 2024-01-23. © Sveriges geologiska undersökning (SGU)

Foto: Länsstyrelsen Jämtlands län

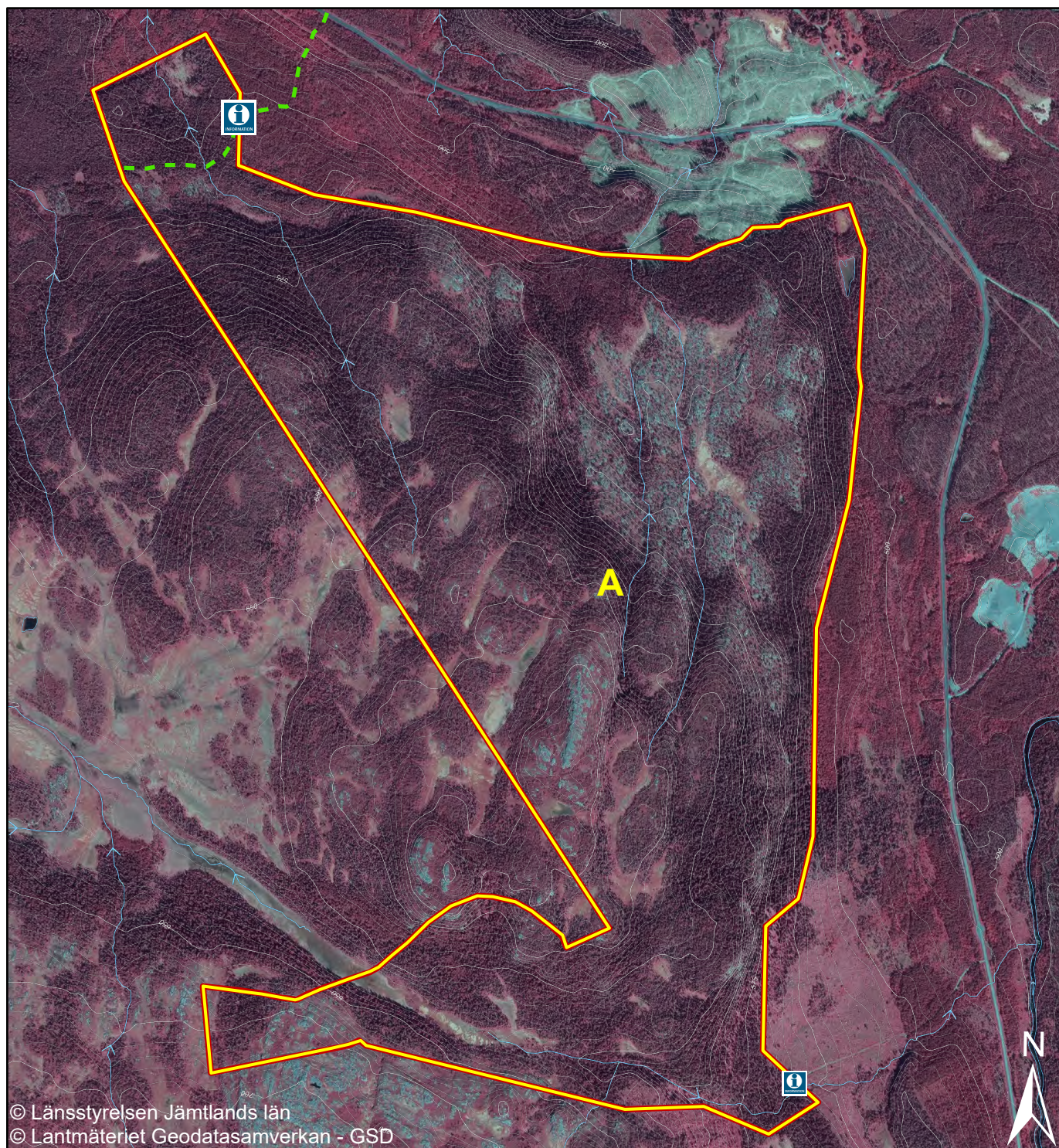
Länsstyrelsen
Jämtlands län

Dnr: 511-6683-2024

Bilaga 3a

Naturreservatet Gråberget

Skötselplankarta

© Länsstyrelsen Jämtlands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan - GSD

- Gräns för naturreservatet Gråberget
- Skötselområde A: Fri utveckling
- Informationstavla
- Skylt
- Stig

0 250 500 m
Skala: 1:15 000

Höjdkurvor 5 m intervall